

Istenem, küldj el engem", az a becsületes dolog, hogy intézetünk kapuján kilépve, világi pályán igyekezzetek érvényesülni, hivatásokatokat betölteni.

Ha azonban elhangzik ajkaitokon és lelketekben az áldott, igenlő válasz, egyházunk tanáraival és nevelőivel együtt mindent megtesz azért, hogy a lelkeszi szolgálatra kellőképpen felkészítve, ti az evangélium ügye hűséges, eredményes hordozóivá váljatok.

Imádkozzunk teológiai évnyitó ünnepünkön Istenünkhöz azért, hogy áldja meg mindnyájunk őszinte áhítatát, buzgó lélekáldozatát, a jézusi kettős szeretetparancsból fakadó cselekedeteinket és egész életünket. Imádkozunk azért, hogy győzzön a jó a rossz felett, a béke és szeretet ereje és hatalma a gyűlölet, a sötétség, a háború felett, hogy tudjuk mindannyian zavartalan áhítattal hallgatni ennek a tanulmányi évnek a folyamán is az evangélium szent biztatását, hogy az minket mindannyiunkat tudjon hivatástudatunkban, egyházunkhoz való buzgó ragaszkodásunkban megerősíteni, mindennapi kötelességeink feltétlen teljesítésére ösztönözni és az evangéliumi életparancs kötelező voltára eszméltetni.

A gondviselő Isten áldása, békessége, gondviselése nyugodjék meg Teológiai Intézetünknek ebben a tanulmányi évben végzendő nemes munkáján és a gyülekezet minden egyes tagján. Amen.

GOLLAND, BRIAN

AZ EGYSÉG SZELLEMEBEN

1Móz 11,8—9

A genézisbeli Bábel torony-történet érdekes több szempontból is, főként azonban azért, mert írójának eszmevilágába enged bepillantást, példa erre az, ahogyan Isten természetét felfogták és elgondolták. Az Ószövetség történeteinek nagy része és más szentíratoké is azért keletkezett, hogy választ adjanak azokra a kérdésekre, amelyeket az általunk is ismert szokásokkal, nevekkel és élethelyzetekkel kapcsolatban az ókori ember feltett. Ez a történet világosan felel a kérdésre, miért van az, hogy bár az emberi fajok egy közös ősrre vezethetők vissza, mégis olyan sokféle nyelvet beszélnek.

A felelet az volt, hogy Isten látva a hatalmas munkálat tervét és azt, hogy egységes emberiség milyen megvalósításra képes, féltékeny lett, és azonnal közbelépett, hogy ennek az egységnek véget vessen.

Századoknak kellett eltelniök, míg az emberek vagy legalábbis egy részük megtanulta, hogy a világban levő válaszfalak, amelyek gátolják a javak- és eszme-cseréket, és amelyek türelmetlenséget, nyugtalanságot, bizalmatlanságot és háborút okoznak, nem isteni eredetűek és nem változhatatlanok, hanem emberi művek, amelyeket le lehet és le is kell rombolni és megszüntetni.

A tudomány érdeme, hogy hozzásegítette az embert annak a felismeréséhez, hogy a világ egysége ma már nemcsak lehetséges, de civilizációnk fennmaradásának és folytatásának a feltétele is. A világ egységének gondolata kényszerítő erőként hat ma ránk, mint szilárd, kikerülhetetlen tudományos tény, és nekünk fokozatosan felebarátaink őrizőivé kell válnunk, akarva nem akarva, és ennek érdekében mindent meg is kell tennünk legjobb tehetségünk szerint.

A biológusok nem foglalkoznak a fajok történetével és kifejlődésével, őket az élet kialakulása érdekli: az életé, amely egységes, hiszen egyetlen törvény irányítja, még ha ezer és ezer különféle formát is ölt.

Az IARF oxfordi kongresszusán elmondott prédikáció. Rövidített szöveg: fordította dr. Szabó Árpád.

Általuk válik világossá, hogy a Genézis történetének igaza volt: kezdetben a világ népei egyek voltak, és minden bizonnyal nem Isten, hanem az ember volt az, aki válaszfalakat, határokat állított közéjük. Azt a gondolatot sugallják nekünk, hogy a népek és nemzetek ugyanazon fa különböző ágain nyíló virágok és nem külön hajtások, amelyeket egymásba kell oltanunk, valamilyen ősi, ismeretlen növény kitermelésének kísérleteként.

De hol van a vallás helye a világ egységének gondolatában? A szükségszerűség kötelei rákényszerítenek, hogy politikai síkon munkálkodjunk a világ egységén, de van-e megfelelő szellemi kötelekünk? Úgy hiszem, hogy a mi mostani együttlétünk is itt Oxfordban, azt bizonyítja, hogy van. Lehet, hogy ez a bizonyíték nagyon tág, talán sokak számára még nem is érzékelhető, de valóság és remény arra, hogy növekedni fog és nemsokára látható lesz, mint maga az egység, amely a szükség követelményeként egyre közeledik felénk.

Igenis, vannak szellemi kötelekeink. Sajnos a nagy, szervezett vallások nem sokat tesznek ápolásuk és gyarapításuk érdekében. Sokszor romboltak le válaszfalakat, de a régiek helyébe mindig újakat emeltek.

A kereszténység és az iszlám világvallásként jelentkeztek, a világot hívőkre és nem-hívőkre osztották fel. A vallások gyakran nemzeti határokat törtek át, de még gyakrabban saját válaszfalaikat állították fel. Miért történhetett így? Úgy gondolom, azért, mert ezek a vallások eltérő nézeteket vallottak a vallás eredetéről, akárcsak közülünk a legtöbben, akik ezen a héten itt összegyűltünk. A legtöbb kísérletet a világ vallási egységének előmozdítására olyan csoportok végezték, amelyek azt gondolták, hogy a leglényegesebb ebben a kérdésben egy hitvallás-szerű közös nyilatkozat az Istenhez való közeledés sajátos útjairól, Isten természetéről vagy éppen Isten létezéséről.

Az IARF-nek egészen más felfogása van a vallásról; azt vallja, hogy a vallás különböző formái ugyanannak a belső vágnak a megnyilatkozásai, amely közösségre készítet a világegyetem alkotójával. A különbségek az éghajlat, a kultúra, a civilizáció stb. eltérő formáinak tulajdoníthatók. Nem hiszi, hogy a vallásos megismerés csak bizonyos faj vagy vallás kiváltsága volna, amely nem adatott meg a többieknek. A szabadelvű hitfelfogás szerint a vallásoknak közös eredete van, ugyanakkor közös a végcélja is. A legfontosabb az lenne, hogy az emberek felismerjék és állandóan szem előtt tartásuk ezt a közös végcél a különböző utak és eszközök zúrzavarában, amelyekről azt hiszik, hogy lényegesek. Valójában meg kell tanulnunk különbséget tenni az eszköz és cél között, annak megértésére, hogy az előbbi egyáltalán nem fontos.

Valamennyi világvallásnak közös gyökere van, de egy sincs közöttük, amelyről azt mondhatnánk, hogy egyedülálló és a leglényegesebb valamennyiünk számára. Engednünk kell az embereket, hogy szabadon válasszák meg azt az utat, amelyről azt gondolják, hogy számukra a legjobb. Úgy gondolom, hogy a mi szervezetünk egyike — ha nem éppen egyetlen — azoknak, amelyek megengedik híveik részére ezt a szabad választást. És ez a szervezet — sok mással együtt — alapjában véve elsődlegesen a világ békéjében érdekelt, nem politikai vagy vallási világnézetben és egy sajátos életfilozófia vagy életút keresésében; éppen ezért megérdemli, hogy támogassuk, s higgyünk abban, hogy minden esélye megvan a sikerre.

A kongresszus főtémája ez alkalommal „A türelem határai ma”. Miért választottuk ezt a témát? Többen fogják mondani, bizonyára világszövetségünk tagjai között nincs és nem is lehet határa a türelemnek. Mindazáltal én úgy gondolom, sokan egyetértenek velem abban, hogy kérdőjelet kell tennünk a „türelem” szó után; felül kell vizsgálnunk e szónak általunk adott értelmezését. És abban is egyetérthetünk, hogy kell lennie egy adott pontnak, ahol a türelem véget ér; hiszen ma világszerte sok olyan eseményt látunk, sőt olyan megnyilatkozásokat is hallunk, amelyeket tovább nem szabad túrnunk. Véleményem szerint meg kell engednünk a túlünk különbözőeknek, hogy szabadon hirdessék meggyőződésüket és úgy irányítsák életüket — a társadalommal való összhangban élésnek megfelelően —, ahogy akarják. De hiszem azt is, hogy világszövetségünk példát adott tagjainak — különösen az utóbbi években — az aktív türelemre való ösztönzésben és cselekvésben; törekedett megérteni azoknak a hitfelfogását, magatartási formáit, szokásait, akiknek országa és kultúrája nem is olyan régen még idegen és ismeretlen volt sokak számára.

Amikor kongresszusra gyűlünk egybe, az kell legyen a mi reménységünk, hogy az emberek egyre nagyobb számban teszik magukévá és gyakorolják azt a felismerést, hogy a világ egységének és békéjének kulcsa az egyetértés. Ez nem azt jelenti, hogy egyetlen politikai vagy vallási zászló alatti egyesülést kell megkísérelnünk, hanem el kell fogadnunk és köszöntenünk kell valamennyi zászlót, amely ott szeretne lenni a nagy seregszemlén.

Sok száz év telt el azóta, amióta a Babel-torony történetének szerzője megrajzolta e képet: az egy nyelvet beszélő világot és a féltékeny Istent, aki szétzórta a népeket a föld színén.

A kongresszus végén mi is újból szétszóródunk a világ négy tája felé, de legalább meg fogjuk próbálni, hogy „építsünk magunknak várost és tornyot“. Tegyük meg hát mindent az ügy érdekében, amelynek elköteleztük magunkat, és így „szerezzünk magunknak nevet“. Amen.

MÁTYÁS GYÖRGY

EMLÉKEZZETEK!

Zsid 13,7

Az emberek lelkivilágára nagy hatással van a természet külső képe. A legyszerűbb embertől a legműveltebbig mindenkit megejt, lenyűgöz a természet szépsége, gazdagsága. A művészvilág kimagasló alakjai, az emberiség nagy tanító-mesterei mind-mind innen merítették mondanivalóik jelentős részét. Írók, költők, híres festők és zeneszerzők istenadta tehetségeikkel meg tudják szólaltatni a természetet, és ez a beszéd a gondviselő Isten beszéde az emberhez. De hol van az a művész és melyik az a nyelv ezen a világon, mely ki tudná fejezni, el tudná mondani mindazt a szépséget és gazdagságot, mit a természet magában rejt? „Oh természet, oh dicsó természet, mely nyelv merne versenyezni veled“ — mondja Petőfi Sándor. Az egymást követő évszakok az emberek hangulatát, kedélyét is meghatározzák. A tavasz a feltámadás, az újjászületés örömét hozza magával. Az ős az elmúlás, a megsemmisülés szomorú, fájó próféciáját zengi lelkünkben. Tavasszal megtelik a lelkünk örömmel, boldogsággal és reménységgel. Ősszel úgy érezzük, mintha a bánat sötét felhője nehezedne a lelkünkre. Egyre többet foglalkozunk az elmúlás, a halál gondolatával, mely egyszer rajtunk is beteljesedik.

E néhány bevezető gondolat elegendő ahhoz, hogy megértsük, miért lett az ős, azaz november a halottak hónapja. A hagyomány szerint ebben a hónapban mindenki áldoz szerettei emléke előtt. Nem tudjuk, ki volt az első, aki elindította ezt a nemes emberi szokást, de mély vallásosság és humánus érzés fűtötte a lelkét. Ha így van, akkor nem lehet idegen az unitárius ember előtt sem a halottakról való megemlékezés. Nekünk is vannak kedves halottaink, kiknek emlékezete nemesítőleg, buzdítólag, vigasztalólag hat életünkre. Amellett az emlékezés megkönnyíti az élet terheit a vállunkon. Mert gondoljuk csak el, milyen boldogító érzés azzal a tudattal járni az életben, hogy akiket szeretünk, akikért annyit dolgozunk, naphosszat fáradunk és akikkel az életben együtt örveztünk vagy bánkódtunk, halálunkban sem tagadnak meg. S ha megtörténik is az, hogy hosszabb vagy rövidebb ideig megfelelkeznek rólunk, halottak napján eszükbe jutunk, megemlékeznek rólunk, és akad egy szál virág a kertjükben, egy szál gyertya, melyet meggyújtva elégetnek sírunkon egy áldó imádság elmondása mellett.

Ki mondja, hogy ez nem szép és nem helyes emberi cselekedet? Benedek Elek végrendeletét e szavakkal zárja: „En nem félek, hogy kifogyok a szeretetből, fiam. Ha egyéb nem, ez eltart a sírig. Ha egyebet nem kaphatsz, ezt tőlem halálom után is megkapod. Ha majdan üresnek érzed a szivedet, gyere ki a síromhoz, meglásd, megtelik szeretettel. S ha majd bánatnak az emberek, csaldndf fogsz, gyere ki a temetőbe és megvigasztalódsz. Gyere ki a síromhoz, fiam!“